

Utmark

– frå beitemark til rekreativ koloni

BJØRN EGIL FLØ

NIBIO
NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

lokalsamfunnet

- som brukar og forvaltar av utmarkas lunnende

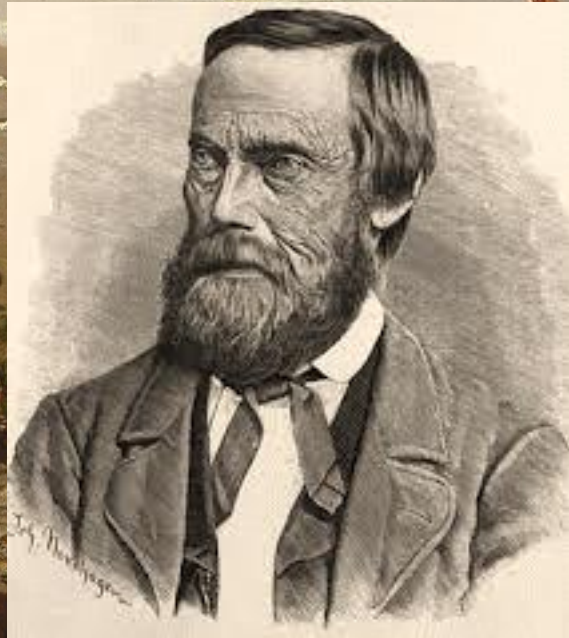
utvida del av gardsbruka
forlenging av innmarka
mark og ikkje fjell

- grendesamfunnets gratis fellesressurs
- samarbeid om bruk og forvaltning
  - etablering av reglar og normer

utmarka og den norske identiteten

Martin Tranmæl på ski påska 1947. Einar Gerhardsen i bakgrunnen. Foto: Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

St.meld. nr. 19

(1999-2000)

Om norsk landbruk og matproduksjon

*Tilråding fra Landbruksdepartementet av 17. desember 1999,
godkjent i statsråd samme dag.*

«kommodifiserast»

*Ta heile gardens
ressursar i bruk*

Økt turistmessig bruk av verneområdene

Regjeringen vil åpne for økt verdiskaping i fjellbygdene ved å legge til rette for økt aktivitet innenfor og rundt en del av nasjonalparkene, herunder bidra til

- at et utvalg av nasjonalparkene brukes i markedsføringen av reiselivstilbudet generelt i Norge
- tilrettelegging for flere og mer langvarige besøk i og nær et utvalg av nasjonalparkene
- tilrettelegging for varierte opplevelser ved nasjonalparkbesøk i et utvalg av nasjonalparkene

Forprosjekt om

Utvikling av utmarksbaserte reiselivsbedrifter

Markedsmuligheter, mål, strategier og forslag til verdikjedeprogram

A person with red hair, wearing a green t-shirt and dark pants, is sitting on a rocky mountain peak. They are looking out over a vast valley filled with white clouds. In the distance, there are dark, jagged mountain peaks under a blue sky with some light clouds. The scene is bright and scenic.

utmark i endring

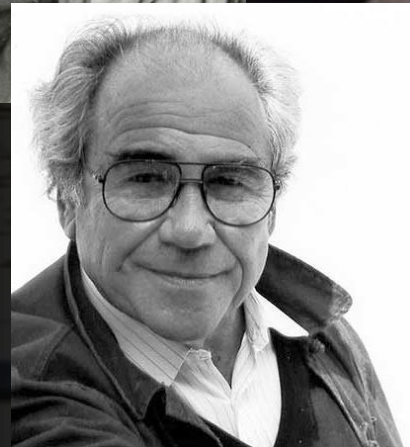
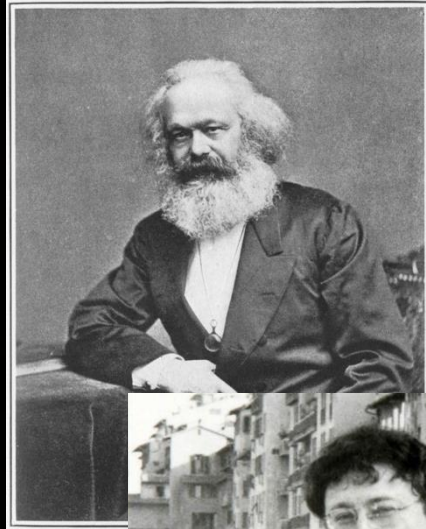
- frå beitemark via industri til trekkplaster for reiselivsoperatørane
- «å føre verdiskapinga attende til næringa»
- somme stadar og andre stadar.....

den nye økonomien
- frå produksjon til forbruk

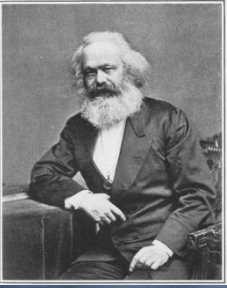

Steven Best og den nye økonomien

- varesamfunnet (*the society of the commodity*)
- skodespelsamfunnet (*the society of the spectacle*)
- simuleringsamfunnet (*the society of the simulacrum*)

varesamfunnet

- kom med penge-økonomien (kapitalismen)
- då gjekk sauene frå å vere maten åt bonden til å verte vara som skaffa bonden maten.
- ein transformasjon frå mat til matvare
- eksport ut av bygda

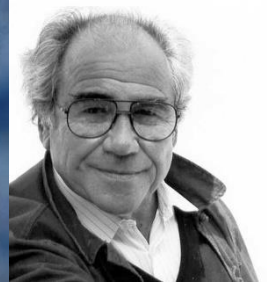
skodespelsamfunnet

- ein ny transformasjon av sauene.
- vara er opplevinga av å sjå bonden springe støvlane av seg under sankinga.
- bonden er skodespelaren og sauene kulissene i det me opplevde som eit autentisk teater om bygdekultur

simuleringssamfunnet

- no deltek me sjølve i sankinga og simulerer at me er bønder
- me tek bilde av oss sjølve og postar det på facebook

«Hva smaker vel bedre enn ei herlig fåriskålgryte etter en lang dag i fjellet?»

den nye utmarka

- eit skifte av meiningsinnhald
- representasjonar for den symbolkonsumerande middelklassa
- symbol i vårt iaugefallande konsum
- ein rekvisitt i vår iherdige projisering av flyktige identitetar.
- nye brukarar med legitime interesser

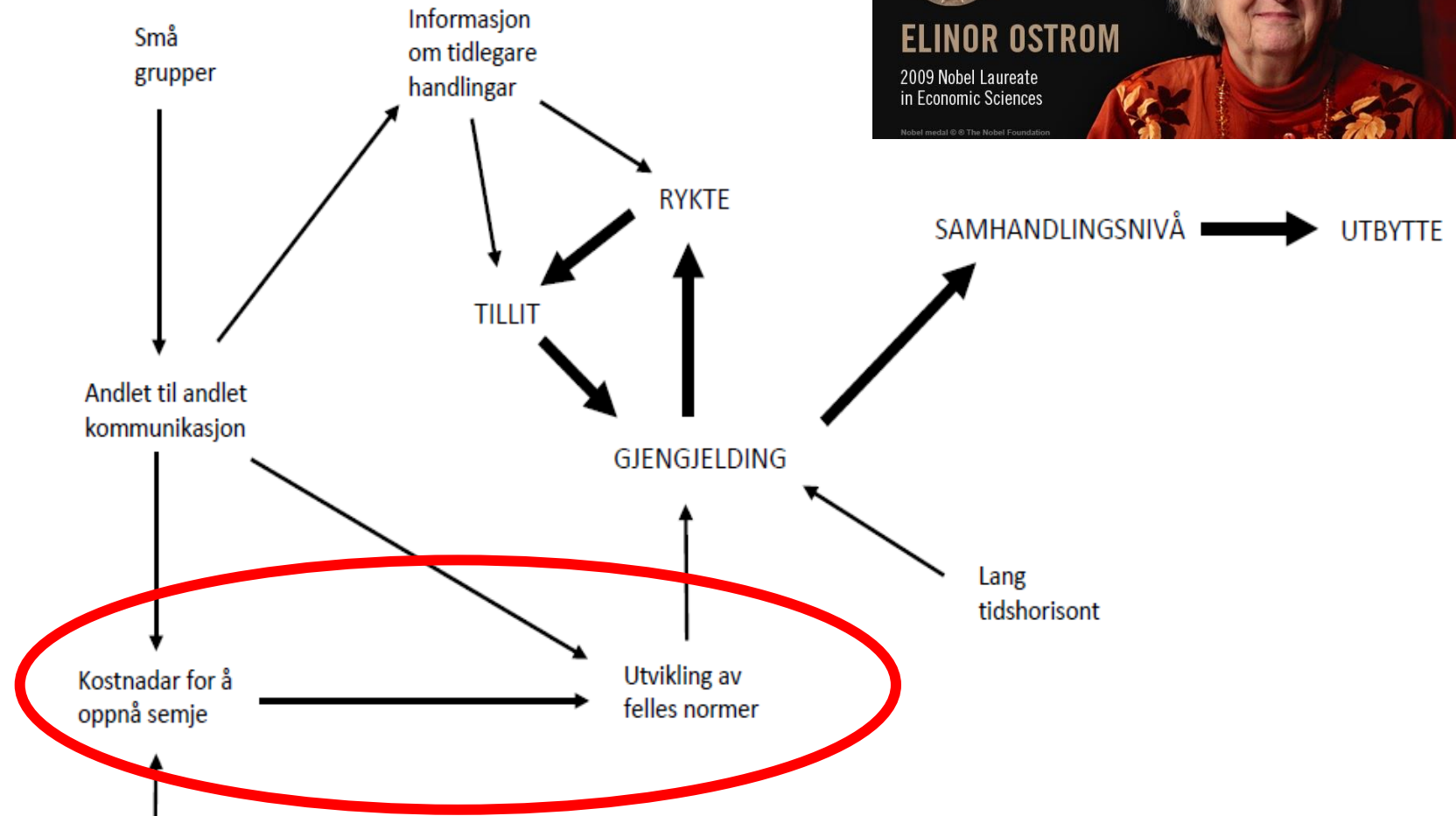
utmarka er eit kollektiv gode
landbruk er ingen kollektiv aktivitet
folk flest har blitt rekreerande kolonialistar

ein modell
- om samarbeid

Fråkopling

Frå symmetri til asymmetri i høve
interessar og ressursar

Ostrom, E. (1998). A Behavioral Approach to the Rational Choice Theory of Collective Action: Presidential Adress. *The American Political Science Review*, 92(1), 1-22.

takk for merksemda

Flø 2006. Utanfor folkeskikken - ei forteljing om nye bygdefolk. *Syn og Segn* (2):6-15.

Flø 2008. Bygdedyret og elgen - ei stivhengig analyse av næringsutvikling i elgskogen. I *Den nye bygda*. Redigert av: R. Almås, M. S. Haugen, M. Villa & J. F. Rye. Tapir. Trondheim.

Flø 2009. Vondtet i norsk bygdeutvikling. *Syn og Segn* (3):76-80.

Flø 2010. Bygda - forståing og implikasjonar. *PLAN* (5):20-25.

Flø 2011. Sex, sprit og storokse - Marknaden i møte med den østerdalske elgjaktetos. I *Rurale brytningar*. Redigert av: M. Haugen & E. P. Stræte. Tapir. Trondheim.

Flø 2012. Arealpress i utmark. *PLAN* (3 - 4/2012):76 - 79.

Flø 2012. Kjøtt, kjensle og kameratskap - om reglar, normer og kulturell danning. I *Bygdeutviklingas paradoks*. Redigert av: M. B. Bringslid. Scandinavian Academic Press. Oslo.

Flø 2013. Me og dei andre. Om lindukar, Framstegspartiet og bygda som sosial konstruksjon. *Sosiologisk Tidsskrift* 21 (2).

Flø 2015. Bygda som vare – om bygda, elgen og folkeskikken. Avhandling levert for grada PhD. ISS, NTNU. Trondheim

Flø, Bjørn Egil. 2020. Kjensla av ran. I *Distriktsopprør. Periferien på nytt i sentrum*. I Almås & Fuglestad (red). Oslo: Dreyer Forlag A/S.

Flemsæter, Frode & Bjørn Egil Flø (red). 2021. *Utmark i endring*. Cappelen Damm Akademisk, NOASP. Oslo.

Flø, Bjørn Egil & Frode Flemsæter. 2021. *Utmark i endring – når nye tider gir andre tilhøve*. I Flemsæter & Flø (red) *Utmark i endring*. Cappelen Damm Akademisk. NOSAP. Oslo

Flø, Bjørn Egil. 2021. *Mot ei framtid for utmarksbeite – om beiting, sjølvkjensle og forståing mellom folk*. I Flemsæter & Flø (red) *Utmark i endring*. Cappelen Damm Akademisk NOSAP. Oslo.

Flø, Bjørn Egil. 2021. *Bygda som vare*. Arr-Iderhistorisk tidsskrift nr. 1, 2021. s. 17 - 31

Blogg: www.bjornflo.com